

[Kulturministeren]

Det kan godt være, det kan skabe komplikationer, men jeg kan ikke se, at man ikke skulle kunne finde en måde at håndtere og administrere det på, så man kan fremme det ønske, der findes en række steder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 49:

Forslag til folketingsbeslutning om en handlingsplan for en ungdomskontrakt med sikring af job og uddannelse til unge.

Af Pernille Forchhammer (S) m.fl.
(Fremsat 15/12 89).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Arbejdsministeren (Kirkegaard):**

Socialdemokratiets forslag er som bekendt en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 86, som den 31. maj 1989 var til behandling her i Tinget.

Min forgænger i embedet sluttede dengang med at opfordre Socialdemokratiet til på ny at overveje, hvilke ændringer der skulle til i regeringens ungdomsydelsesforslag, suppleret med, hvilke erfaringer der skulle til i det videre arbejde, for at Socialdemokraterne kunne være med til at gennemføre regeringens forslag.

Nu nåede vi jo i foråret 1989 desværre alligevel ikke til enighed om en vedtagelse af ungdomsydelsesforslaget. Regeringen mener dog fortsat, at det er den rigtige vej at gå og har derfor også genfremsat dette forslag i denne folketingsssamling.

Selv om vi fra regeringens side allerede i foråret 1989 har tilkendegivet vore synspunkter i denne sag, kan der være grund til på ny at ride vores holdning op og redegøre for de initiativer, vi har taget i mellemtiden. Vi er fortsat enige med Socialdemokraterne i, at det er rigtigt at gå fra passiv til aktiv indsats, og vi er enige i princippet om, at vil man nyde, må man også yde. Det er netop med baggrund i disse holdninger, at den forstærkede indsats mod langvarig ledighed er gennemført og regeringens forslag om ungdomsydelse, lovforslag nr. L 62, er fremsat. Den måde, hvorpå det skal gøres, og først og fremmest omkostningerne herved kan dog, som det også fremgik af forårets debat, nok give anledning til en del diskussion.

Når man ser på de enkelte elementer i Socialdemokratiets forslag, er det iøjnefaldende, at der i vidt omfang er tale om gentagelser af tidligere perioders satsning på ekstraordinære aktiviteter. Erfaringerne hermed har efter regeringens opfattelse ikke været så entydigt gode, at de umiddelbart tåler en gentagelse – og slet ikke af henyn til de unge.

Hjørnестenen i regeringens arbejdsmarkeds- politik er fortsat den lokale og regionale forankring. Problemerne skal løses dér, hvor de opstår. Jeg skal i denne sammenhæng blot nævne det forslag til lov om kommunal beskæftigelsesindsats, lovforslag nr. L 52, som regeringen har fremsat i november 1989. Det er et forslag, som Socialdemokratiet i øvrigt burde kunne støtte, da der jo i Socialdemokratiets forslag lægges op til, at kommunerne skal have ansvaret for de aktiviteter, der kvalificerer til uddannelse eller job.

Efter Socialdemokratiets forslag skal ledige under 20 år først have et tilbud efter 3–5 måneder, dog således at der kan iværksættes aktiviteter for særligt svage unge på et tidligere tidspunkt. Efter regeringens forslag om ungdomsydelse skal de unge have et tilbud straks, når de henvender sig for at få kontanthjælp, og ikke først efter 3 måneder. Gives tilbudet først efter 3 måneder, tabes en del af hensigten med forslaget.

For de 20–29-årige kontanthjælpsmodtagere foreslår Socialdemokratiet, at de skal have samme rettigheder, som de forsikrede har efter ATB-loven, således at de får et tilbud inden 9–12 måneder, stadig væk således at der for særligt udsatte grupper kan sættes ind tidligere.

[Arbejdsministeren]

Seneste den 1. juli 1992 skal de have de samme rettigheder som unge under 20 år.

Nu har vi jo tidligere regnet os frem til, at en sådan ordning ville blive meget dyr, selv hvis den blev begrænset til kontanthjælpsmodtagere under 30 år. Af samme grund har vi opgivet tanken herom.

Gennemføres den af Socialdemokratiet foreslåede plan, vil der i øvrigt blive åbnet for en kraftigt forøget indslusningsadgang til dagpengesystemet, og det er yderst problematisk. Hvis det således ikke lykkes at få de mange indslusede ud på arbejdsmarkedet igen, er der ud over udgiftsbelastningen på kort sigt lagt op til en ganske betragtelig belastning af de offentlige udgifter på længere sigt.

De ydelser, deltagerne i de særlige aktiviteter for ledige skal have, bør fastsættes således, at de ledige tilskyndes til at søge arbejde på det almindelige arbejdsmarked.

Der har i løbet af efteråret 1989 været forhandlinger mellem de offentlige arbejdsgivere og lønmodtagerorganisationerne om en udmøntning af aftalen fra overenskomstforliget i foråret 1989 om at indføre en særlig løn på beskæftigelsesprojekter – et initiativ, som jeg i øvrigt må forstå at også Socialdemokratiet støtter. Aftalerne herom er desværre endnu ikke på plads, men vi må stadig forudsætte, at der mellem overenskomstparterne opnås enighed om, at der på beskæftigelsesprojekter skal betales en løn, der gør det attraktivt for de ledige at finde et almindeligt job og selvfølgelig helst i den private sektor.

Sker dette mod forventning ikke, vil jeg på ny overveje at udnytte muligheden for at fastsætte en særlig projekt-løn administrativt.

I Socialdemokratiets plan lægges der vægt på etableringen af en aktiv informations- og vejledningsindsats over for alle ledige. Regeringen er fortsat meget enig i, at dette sker centralt. Vejledningsindsatsen er således også taget op i forbindelse med afbureaukratiseringsplanen. Der er i den forbindelse bl.a. taget initiativ til at samle den generelle vejledningsindsats for de 16-19-årige i kommunerne.

Der bliver i Danmark brugt ganske mange ressourcer på vejledning. Det, der ofte er problemet, er at få denne vejledning koordineret og centreret om de virkelig vigtige opgaver.

Endvidere er der i lovforslag nr. L 62 om ungdomsydelse indarbejdet en adgang til, at

unge, der har behov for det, forud for tilbud om beskæftigelse kan tilbydes et vejlednings- og introduktionsprogram af indtil 6 ugers varighed.

Denne udtrykkelige adgang til at tilbyde vejledning var ikke med i det forslag om ungdomsydelse, der blev behandlet i sidste folketings-samling, men det er medtaget i det førnævnte lovforslag bl.a. for at imødekomme nogle af de synspunkter, der er givet udtryk for i Socialdemokratiets beslutningsforslag.

Regeringen er helt enig i, at der skal være friere adgang til uddannelser. Det er faktisk allerede sådan, at der ikke alene er fri adgang, men også ledige pladser mange steder.

Det, at man kan tælle til et antal afviste ansøgere, er ikke i sig selv interessant. Det lyder jo voldsomt, når det i forslaget f.eks. omtales, at ca. 12.000 ansøgere til videregående uddannelser afvises, men som det også fremgår, er det en begrænset andel af disse, som ikke kommer i gang med uddannelse eller beskæftigelse.

Regeringen har ikke opgivet målsætningen om at skaffe 11.000 ekstra pladser over 5 år i de videregående uddannelser, heraf 2.000 i 1990. Denne målsætning var der enighed mellem Socialdemokratiet og regeringen om i efteråret.

Efter finanslovsforliget er der kommet 1.000 ekstra pladser ind på finansloven for 1990. Der mangler altså 1.000 pladser i 1990, hvis den fælles målsætning om 2.000 pladser skal nås, og undervisningsministeren er i øvrigt i fuld gang med at undersøge mulighederne for at skaffe penge til flere pladser gennem besparelser.

I foråret 1989 besluttede regeringen i øvrigt at forøge antallet af uddannelsespladser med 7.000 over en 4-årig-periode. Dertil kommer altså målsætningen på 11.000 yderligere over 5 år, hvilket siger ikke så lidt om, hvor ekspansiv regeringens uddannelsespolitik er.

Hvad angår de kortsigtede lære- og praktikpladsproblemer, vil regeringen med Socialdemokratiet drøfte nye initiativer til oprettelse af flere lærepladser i forlængelse af aftalen af 15. september 1989 mellem de to parter. Og Undervisningsministeriet er også i løbende kontakt med organisationerne for at finde løsningsmuligheder.

Handlingsplanens forslag vedrørende kommunernes erhvervspolitiske indsats er et punkt, hvor regeringens og Socialdemokratiets synspunkter fortsat ligger langt fra hinanden. Rege-

[Arbejdsministeren]

ringens holdning til kommunernes rolle i erhvervspolitikken er, at kommunerne kan gøre meget for erhvervslivet, men at der ikke bør gives kommunale skattekroner ud til erhvervs-mæssig virksomhed.

Regeringen har således ikke til hensigt at tage initiativ til eller støtte en udvidelse af de eksisterende muligheder for kommunal erhvervs-fremme.

Socialdemokratiet vurderer forslaget til at ville have en merudgiftsvirkning på maksimalt 100 mio. kr. Vi kan fortsat ikke få dette regnestykke til at gå op. F.eks. har man jo tidligere beregnet omkostningerne ved en arbejdstilbudsordning for kontanthjælpsmodtagere til omkring 1 mia. kr., hvis man ser bort fra skatteprovenuet. Endvidere lægges det til grund, at der ikke vil være nogen væsentlig merudgift forbundet med at etablere de nødvendige ekstra 12.000 uddannelsespladser; heller ikke denne del af regnestykket holder.

Vi kan således ikke dele den meget optimistiske forudsætning om, at der vil blive sparet 1,3 mia. kr. som følge af, at alle de afviste bliver optaget, og der dermed frigives arbejdspladser, som vil blive besat af ledige.

Forudsætter man f.eks., at alle de planlagte 12.000 uddannelsespladser gennemførtes som AMU-forløb af 15 ugers varighed, ville de samlede driftsomkostninger herved alene beløbe sig til mindst 300 mio. kr.

Dertil kommer, at de i planen forventede besparelser må siges at være endog meget usikre. Handlingsplanen kan således ikke undgå at indebære en meget væsentligt forøget belastning af de offentlige udgifter. Dette harmonerer i øvrigt dårligt med Socialdemokratiets udtalelser om, at de offentlige udgifter skal holdes i ro.

Det er en meget ambitiøs og meget omfattende plan, som Socialdemokratiet har lagt frem. Dette er der ikke i sig selv noget forkert i, tværtimod, men det er altså også en meget dyr plan.

Sammenfattende vil jeg sige, at regeringen og Socialdemokratiet ikke er så uenige om, at der skal gøres noget – eller rettere, at der skal gøres meget – for at få denne gruppe af unge i arbejde eller uddannelse, men der skal dog stadig væk en hel del til, før vi er enige om, hvordan det skal gøres.

Selv om vi må afvise det konkrete forslag, synes der på visse konkrete punkter at være grundlag for en positiv og forhåbentlig også

frugtbar dialog. Men det forudsætter, at Socialdemokraterne ser mere realistisk og jordnært på tingene.

Jeg vil slutte med på ny at opfordre også Socialdemokratiet til at overveje at stemme for de forslag, som regeringen har fremsat på dette område, og kan man ikke det, sådan som forslagene foreligger, så i hvert fald at gå ind i en konstruktiv diskussion af, hvad der skal til, for at man kan slutte op om dem.

Til allersidst vil jeg gerne sige, at noget af det, der spiller en overordentlig væsentlig rolle for muligheden for at få unge i job, er den generelle udvikling i beskæftigelse og ledighed. Hvad dette angår, er det overordentlig positivt – og jeg synes ikke, det skal forbigås ved denne ledighed – at det sidste ledighedstal, vi har set, har været for nedadgående. Det tyder på, at vendepunktet er ved at være nået, og at der kommer en positiv udvikling på dette område i 1990. Denne udvikling bør alle bestræbe sig på at støtte – det vil ikke mindst komme de unge til gode.

Lone Møller (S):

Når Socialdemokratiet har genfremsat beslutningsforslaget om en handlingskontrakt for job og uddannelse til unge, er det med endnu et ønske om, at Folketinget kan samles om en løsning på det alvorlige problem, vi jo desværre stadig væk har i det, vi kalder et velfærdssamfund – et velfærdssamfund, hvor vi stadig har over 50.000 unge mennesker under 25 år uden arbejde, et samfund, hvor 60 pct. af bistandsmodtagerne er under 30 år, og et samfund, hvor vi får flere og flere unge førtidspensionister, fordi vi ikke kan tilbyde dem, der gerne vil, job eller uddannelse.

Da vi sidst behandlede forslaget, var der mange positive tilkendegivelser, og der var en velvilje til en videre dialog. Socialdemokratiet så frem til de drøftelser, som både arbejdsministeren og socialministeren lagde op til i løbet af sommeren. Vi havde et begrundet håb om, at vi i fællesskab kunne fremsætte et lovforslag om en bred samlet indsats for unge.

Desværre har det ikke været muligt at bevæge hverken arbejdsministeren eller socialministeren bort fra opfattelsen af, at vi har løst problemerne, hvis vi blot tilbyder 20 timers ophold på et beskæftigelsesprojekt i 5 måneder og derefter tilbage til bistandshjælp. Det er lappeløs-

[Lone Møller]

ninger, og det løser ikke problemerne med ungdomsarbejdsløsheden. Og når arbejdsministeren undrer sig over, at Socialdemokratiet ikke kan stemme for lovforslag nr. L 52, lov om beskæftigelsesmuligheder for unge, skal jeg gøre opmærksom på, at der er en væsentlig forskel på det forslag og det, vi behandler her.

Vi mener nemlig, det er fantastisk vigtigt, at arbejdsmarkedets parter laver en langsigtet løsning i samarbejde med kommuner og andre instanser. Det findes ikke i lovforslag nr. L 52.

De unge vil ligesom andre gerne være ansvarlige for deres eget liv, og de har mange ressourcer at tilbyde samfundet. Vi skal blot give dem mulighed for at udnytte disse ressourcer; vi skal ikke være bange for at indgå en kontrakt, der både forpligter dem og det offentlige. De unge ledige skal flyttes væk fra det sociale system – vi må afskaffe klientbehandlingen. Bistandshjælp hører ikke hjemme til raske, unge mennesker, og vi har alle et ansvar for, at det ikke sker.

Der er en klar sammenhæng mellem arbejde og uddannelse. Folk uden erhvervsuddannelse har ca. 1/3 mere ledighed end gennemsnittet af arbejdsstyrken. Derfor må uddannelsen prioriteres højt.

Jeg hilser med glæde, at ledighedstallene ser ud til at være lidt pænere, men jeg mener også, at arbejdsministeren i samme moment må tilføje, at bistandsklienternes antal er steget, så det er jo dér, problemet ligger. Jeg har ikke set de seneste tal for ungdomsarbejdsløsheden, men det er faktisk det, vi behandler i dag, og det er det, som det er vigtigt at få en samlet indsats for.

Vi bruger en masse ressourcer på at opbevare unge mennesker på forskellige projekter, uden at der er tilrettelagt en langsigtet, aktiv arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitik. At kanalisere de unge ud i ufaglærte job uden at bringe dem videre, er ingen belønning i sig selv hverken for de unge eller for samfundet. Vi ved allerede nu, at det er en overgang, fordi der kommer et stort fald i ungdomsårgangene. Derfor haster det med at dygtiggøre de unge, derfor har vi alle et ansvar, og derfor håber jeg også, at erhvervslivet er interesseret i at gå ind og være aktiv, for ellers står de faktisk om nogle år og mangler noget uddannet arbejdskraft.

Vi har aldrig i dette Folketing gennemført en helhedsplan for løsning af unges ledighed. Den

indsats, der er gennemført, er ofte tilfældig og usammenhængende, til trods for at stat, amter og kommuner bruger godt 2 mia. kr. om året til beskæftigelsesfremmende indsats.

Jeg synes, vi skal vise de unge, at vi ikke kun svigter dem, men har viljen, har evnen og har modet til at samles om et bredt og perspektivrigt grundlag for en sammenhængende løsning af ungdomsarbejdsløshedsproblemerne.

Jeg anbefaler forslaget til velvillig behandling.

Pia Christmas-Møller (KF):

Da der jo som sagt er tale om en uændret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 86, som Socialdemokratiet nåede at fremsætte 14 dage før sommerferien, og som vi lige akkurat nåede at førstebehandle, er der ikke grund til at gentage alt fra den debat.

Det Konservative Folkepartis principielle holdning til forslaget er den samme, og jeg vil derfor først og fremmest henvise til mit ordførerindlæg fra den 31. maj 1989, optrykt i Folketingsstidende 1988–89, sp. 11129–11131.

Vi mener, temaet er meget vigtigt, og som det fremgik af debatten i maj 1989, er der vel snarere tale om principiel enighed end om principiel uenighed for så vidt angår de generelle linjer. Den uenighed, der hersker i forbindelse med spørgsmålet om den konkrete udformning, burde ikke forekomme at være så stor og uovervindelig, at det er umuligt at nå et fælles resultat. Og resultater – håndgribelige og mærkbare for de unge – er det, der er behov for nu.

For Det Konservative Folkeparti er det afgørende at få den passive forsørgelse erstattet af en aktiv indsats på et så tidligt tidspunkt som overhovedet muligt. Det er derfor glædeligt, at Socialdemokratiet nu også deler den grundopfattelse. Vi ønsker, at alle ledige unge under 20 år straks skal have et aktivitetstilbud. Her er vi altså fortsat uenige med Socialdemokratiet, der først vil sætte ind efter 3 måneders ledighed. Vi er enige med Socialdemokratiet om, at der er et stort behov for at få en projektløn, som gør det attraktivt for unge at søge varig beskæftigelse, specielt i det private erhvervsliv. Derfor er vi i den konservative gruppe også overordentlig tilfredse med ministerens tilsagn om stærkt at overveje at benytte sin bemyndigelse, dersom det bliver nødvendigt. Det er naturligvis at foretrække, at parterne selv finder frem til en for-

[Pia Christmas-Møller]

nuftig aftale. Men en løsning på spørgsmålet om projektløn må og skal findes.

Vi deler Socialdemokratiets intentioner om en massiv uddannelsesindsats, en samordning af erhvervs- og uddannelsesvejledning, oprettelse af flere lære- og praktikpladser og en lempe af adgangsbeholdningen. Hvad vigtigere er: Vi nøjes ikke med fine intentioner; vi har gjort, vi gør, og vi vil fortsat gøre en aktiv indsats bl.a. sammen med Socialdemokratiet, sådan som det er fremgået af ministerens indlæg for et øjeblik siden. Vi deler ikke Socialdemokratiets intention om at etablere kommunal erhvervsvirksomhed, ligesom vi heller ikke ser noget behov for at oprette flere bureaukratiske organer a la det foreslåede centrale beskæftigelsessekretariat.

Endelig er vi stærkt betænkelige ved økonomien i forslaget, som alt i alt må betragtes som et urealistisk dyrt bud.

Vi afviser altså, som sidst, forslaget, men opfordrer til en konstruktiv indsats med udgangspunkt i de to helt konkrete regeringsforslag, lovforslag nr. L 52 og nr. L 62, med det mål at sikre resultater. Det er, hvad der er behov for, og det er, hvad de unge venter på.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Til fru Pia Christmas-Møller vil jeg gerne sige det samme, som jeg sagde sidst, nemlig at intentionerne i vores forslag ikke er, at de unge, hvor der er behov for det, skal gå 3 måneder, før man kan iværksætte noget. Der står i forslaget »senest 3 måneder«.

Når vi har lagt disse betragtninger for dagen, er det ud fra de meldinger, vi får ude fra det virkelige liv, nemlig at en stor del af de unge ledige er væk fra systemet i denne 3-månedersperiode. Derfor mener vi, det er fuldstændigt spild af penge og ressourcer at begynde at iværksætte forløb til f.eks. unge studerende, som skal gå ledige en måned. Hvis det er det, der er problemet, må vi lave en lovgivning for, hvordan de kan få noget bistandshjælp, men det skal ikke gå ud over resten af de unge, der har behov for at få hjælp.

Hvad angår projektløn, vil jeg stærkt advare ministeren mod at bruge sin bemyndigelse. Jeg synes hellere, ministeren skulle forsøge at appellere til at få forhandlingerne i gang igen. Jeg har i hvert fald fået nogle meldinger fra organi-

sationerne om, at man er positivt indstillet, men ud fra den betragtning, at det skal være på grundlag af en langsigtet handlingsplan for de unge, og ikke de to forslag, der foreligger.

Lige til allersidst: Det er ikke et bureaukratisk forslag, vi har fremsat, tværtimod, det er det modsatte. I dag findes beskæftigelsesforanstaltninger for unge fordelt over en masse ministerier. Det er næsten umuligt at få en oversigt over, hvor man kan hente tilskud, og hvor man skal placeres. Derfor siger vi, at der må være en overordnet planlægning, så den unge kun skal henvende sig ét sted.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det foreliggende forslag er jo stort set en genfremsættelse fra maj 1989, og jeg skal også henvise til, hvad der på SF's vegne dengang blev sagt. Samtidig skal jeg føje nogle kommentarer til nu her i dag, for der sker jo nogle ting i virkeligheden, som også bør diskuteres lidt herinde.

Socialistisk Folkeparti er stort set enig i de hovedmålsætninger, der er i Socialdemokratiets forslag. Vi kan ikke blive ved med at leve med, at unge generationer tabes på gulvet, og vi har tabt for mange på gulvet de sidste 10 år.

Når det er sagt, så skal jeg også sige, at virkeligheden viser os, at det altså ikke er så nemt. Det er nemt nok at lovgive, hvis bare man kan finde et flertal altså, men i samme øjeblik der er lovgivet, så skal arbejdet med at opfylde denne lovgivning i gang, og så bliver det straks lidt vanskeligere alt sammen.

Det viser bl.a. aftalen mellem Socialdemokratiet og regeringen om efg-praktikpladserne, for vi må i dag spørge: Hvor er de blevet af? Jeg skal ikke klandre nogen for, at de laver en aftale, men jeg vil have lov til at sige, at den måske ikke har været god nok, siden det ikke er lykkedes. Jeg vil dog også sige – det kan man jo så tage fra den anden side – at det er sværere end som så, for vi kan jo godt besværges herinde, lige så tosset vi vil, men det er altså virkeligheden, der bestemmer, hvordan det kommer til at se ud.

Vi er af den mening i SF, at man skulle have gjort det, vi har foreslået i jeg ved snart ikke hvor mange år, nemlig lade de arbejdsgivere, som ikke vil være med til at lave lære- og praktikpladser, betale til dem, der gør det. Vi har beviser for, at de små erhvervsdrivende, små

[Lilli Gyldenkilde]

håndværksmestre osv. er flinke nok til i vid udstrækning at tage de unge mennesker ind, mens de store virksomheder simpelt hen slipper for billigt om ved det her.

Derfor mener jeg altså, at vi må til at se alvorligt på, hvordan vi får sikret, at de gør det, og er der noget, der gør ondt på erhvervslivet, så er det, når man rører deres pengepung. Det siger alle jo altid i argumentationen over for SF. Jamen så må jeg svare tilbage: O.k., hvis det er rigtigt, så må vi lave en efg-praktikordning, som hedder, at de, der ikke tager ind, må betale, og de, der tager ind, må have noget mere for det.

Jeg tror, det er den vej vi må gå, for vi kan i hvert fald se, at indtil nu er det altså desværre ikke lykkedes at få udmøntet aftalen i ret mange pladser. Vi er alle sammen kede af det, så dette her er ikke noget med, at jeg skælder nogen ud for det. Vi ønsker alle sammen, at vi havde klaret det, men indtil nu har vi ikke klaret det, og det er altså, fordi vi har brugt et forkert håndværktøj, og jeg håber, der kan skabes åbenhed for, at vi kan begynde at bruge noget nyt.

Vi har i SF haft den grundholdning i 10 år, at vi skal have de arbejdsløse unge i arbejde eller uddannelse, og det gøres altså bedst ved en indsats, der retter sig generelt mod arbejdsløsheden. Vi får ikke løst det her problem isoleret. Der skal generelle tiltag til, og det vil sige, der skal føres en overordnet økonomisk politik, som gør, at vi får unge i uddannelse og i arbejde.

Jeg skal ikke undlade at sige, at jeg faktisk er enig på mange punkter med hr. Jørgen Rosted, som jo for nylig i aviserne har skrevet, at der gøres for lidt på de her områder, der føres en forkert politik. Man kan godt klandre denne regering for, at den i årevis har forsøgt på den pæne måde at få erhvervslivet til at tage sin tårn her, men indtil nu er det altså ikke lykkedes helt. Jeg erkender, at vi måske er ved at se en forandring, men jeg må sige, at det skyldes nok ikke så meget egen fortræffelighed, som det skyldes de udefra kommende konjunkturer, som er til gunst for os i øjeblikket, og det skal vi naturligvis være glade for.

Der bør altså føres en helt anden politik, for at vi kan komme videre. Vi går ind for de, om jeg så må sige lappeløsninger, uden at der ligger noget odiøst i det, som enhver kan komme med. Vi er selv kommet med mange forslag,

som var mere målrettede, mere konkretiserede, og det vil vi fortsætte med, og vi går ind i enhver forhandling om at klare nogle af de her problemer. Vi vil ikke blive ved med at leve med at se på alle de unge arbejdsløse og uddannelsesløse.

Elsebeth Kock-Petersen (V):

Jeg vil da godt starte med at erklære mig enig i en betragtning, fru Lilli Gyldenkilde kom med, at det bedste ville jo være, at man kunne lave generelle tiltag på arbejdsmarkedet, så man ikke skulle, om jeg så må sige lave ordninger for den ene gruppe og den anden gruppe og den tredje gruppe.

Jeg ved ikke, hvor langt vi kunne blive enige om selve indholdet af de generelle tiltag, men jeg havde lyst til at markere, at det dog måtte være det, der var den bedste fremgangsmåde politisk, administrativt og sandelig også i høj grad for den befolkning, vi gerne vil betjene. Problemet ved fremgangsmåder, hvor vi betjener den ene gruppe efter den anden, er efterhånden også, at vi får systemer, som ingen kan forstå, slet ikke dem, systemerne egentlig skal hjælpe.

Men derfor er det selvfølgelig vigtigt – det vil vi da fra Venstres side bestemt også gå positivt ind i og vurdere – hvilke muligheder der er for specielt ungdomsgruppen, og sørge for, at de får job og uddannelse. Der er ikke nogen tvivl om, at en række af de større grupper, vi i dag ser som førtidspensionister, er offer for en politik, hvor der, hvis jeg må bruge de ord, ikke er blevet stillet tilstrækkelige krav, når det offentlige har givet ydelser.

Det er jo ikke kun et spørgsmål om, at man skal yde, før man kan nyde. Det er selvfølgelig godt og rigtigt, men der ligger for Venstre andet og mere i det end som så. Det er et spørgsmål om, at man i et samfund og også blandt mennesker ikke kan få folk til at forstå, at der er nogle, der regner med mig, hvis ikke de regner så meget med mig, at jeg kan bruges til noget.

Derfor er det altså vigtigt, at vi kommer videre, hvis vi i øvrigt er enige om det princip – alt afhængigt af, hvordan vi vil formulere det – at vi kan få, havde jeg nær sagt, sat politisk kød og blod på det, for vi må jo erkende, at vi længe har snakket om disse principper.

Derfor synes jeg også, det er vigtigt – som den konservative ordfører var inde på det, men

[Elsebeth Kock-Petersen]

jeg er klar over, at det blev uddybet fra Socialdemokratiets side – at der ikke, om jeg så må sige, er tre måneders karenstid, at det princip ikke kommer til at gælde generelt på vores arbejdsmarked og i vores sociallovgivning.

En anden ting, jeg godt vil nævne – for nu lige at markere et par af de punkter, hvor vi fra Venstres side godt vil vægte nogle ting anderledes, end det socialdemokratiske beslutningsforslag gør – er, at jeg synes, det er utrolig vigtigt, når vi diskuterer indholdet af de ordninger, der bliver lagt op til her, at de private virksomheder får en helt anderledes central placering. Det forekommer mig ærlig talt, som en tidligere ordfører sagde, vel bureaukratisk, samtidig med at arbejdsmarkedsnævn, arbejdsformidling, uddannelsesinstitutioner og arbejdsmarkedets parter skal inddrages. Det er da godt og rigtigt, men de konkrete virksomheder synes jeg skal have en helt anderledes klar placering.

Vi mener yderligere, at det afgørende dog ikke er, at vi i højere og højere grad får flere folk ind i vores dagpengesystem. Jeg er godt klar over, at det som oftest er et kardinalpunkt for Socialdemokratiet, men det mener vi hverken af økonomiske eller af andre grunde bør være et kardinalpunkt.

Jeg vil derudover henvise til en række af de oplysninger, ministeren kom med om initiativer, der er taget af regeringen, og som den har fremlagt sine lovforslag om på dette område.

Men jeg vil bestemt også tilskynde til, opfordre til, at arbejdsministeren snart bruger sin bemyndigelse, i modsætning til opfordringen fra Socialdemokratiets side, for nu har der være meget, meget lang tid for organisationerne til at forhandle. Der skal også være tid til at forhandle for organisationerne, men nu må vi være kommet dertil, hvor vi af hensyn til de unge må kunne få hele denne sag på plads. Derfor mener jeg, at vi også skylder de unge, at vi nu politisk får fastslået og fastlagt og vedtaget nogle ting på dette område.

Glistrup (FP):

Græshoppesværme truer med at goldlægge hundredvis af de kvadratkilometer, som gerne skulle skabe fødevarer ved afrikansk landbrug. Det kan man ikke bebrejde græshopperne, for det er nu engang efter deres natur, de handler, og det giver jo da også en kortvarig fornøjelse for den enkelte græshoppe at få lidt mad, før den forvolder de langtrækkende skader.

På ganske tilsvarende vis kan man ikke bebrejde Socialdemokratiet, at de fremsætter et forslag som det nonsens, vi her har til behandling. For det er jo nu engang socialismens og dermed den toneangivende nuværende socialdemokratiskes idégrundlag, at man skal have så meget sagsbehandling som vel muligt, og det giver jo da også sådan en vis umiddelbar tilfredsstillelse for dem, der er kortsigtede, at gøre sådan, som Socialdemokraterne siger.

Men al national og international erfaring til-siger jo, at man simpelt hen blotlægger ungdommen ved at følge disse systemer, hvor man bare vil have, at alle under 30 år skal befinde sig med en sværm af sagsbehandlere, der tager dem i hænderne og fører dem igennem lige den uddannelse, det nu passer den unge hertuginde eller hertugspire at komme ind i, hvad der nu er meningsfyldt, at være teatermaler, eller hvad der i øjeblikket er modefaget. Der skal ikke være adgangs begrænsninger nogen som helst steder.

Det hele vil i virkelighedens verden udvikle sig, som vi kan sammenstykke erfaringerne fra Ålborg, Randers, Kolding og København, derhen, at man i lokalsamfundet har en eller anden inden for den socialdemokratiske arbejderbevægelse, måske et fagforbund, der sidder med en eller anden fuldstændig dødsyng ejendom. Så finder man på, at den kan sælges med en fortjeneste på 2 mio. kr. til kommunen, som derefter laver værksteder og landbrug, eller hvad de gør, fylder 38 sagsbehandlere ud på området, og så har de 7-8 unge gående dér fra tirsdag formiddag til torsdag morgen, og de spiller bob inden for den tid, de er derude. Det er reelt det, det socialdemokratiske forslag går ud på.

Vi har nu haft arbejdsløsheden i hvert fald 15 år for meget, og den har i de første 7½ år været administreret af tre socialdemokratiske arbejdsløshedsministre og nu de sidste 7½ år af tre konservative arbejdsløshedsministre, der i og for sig har spillet på den samme model hele vejen igennem. Man tror, at hvis bare man får den gode Big Brother-stat til at hjælpe og give penge ud og lave ordninger, så er det den måde, man hjælper de unge på.

Nej, der er én eneste måde, man hjælper de unge på, når de er arbejdsløse i Danmark, og det er ved at indstille sig på, hvad vi er for en ganske lille minimal brik inden for den store verdens helhed. Derfor må vi indrette os i de ni-

[Glistrup]

cher i frihed for erhvervslivet med lave erhvervsomkostninger, derunder lille restriktionstryk, lille skattetryk. Så har vi den naturlige, holdbare basis for at skabe arbejde til alle, hvad enten man er gammel eller ung, så det virkelig er den arbejdssøgende, der bliver konge på arbejdsmarkedet og kan vælge og vrage imellem de forskellige virksomheder, hvad der nu giver den efter hans mening bedste uddannelse, og hvad der ellers er tale om.

Med de forslag, som kommer her i dag fra Socialdemokratiets side, og forleden dag i form af lovforslag nr. L 52 og L 62 fra regeringens side, borer man sig simpelt hen dybere og dybere ned i den sump, hvor det har vist sig, at man kun forøger arbejdsløsheden, kun forøger de unges vanskeligheder, fordi man har denne fuldstændig fejlslagne tro på, at bare man anvender statsreguleringer og statsbestemmelser og pøser ud af skatteydermidler, så skal vi nok få det hele klart.

Man skulle tro, at udviklingen i socialismestaterne i de sidste måneder havde gjort Socialdemokraterne klogere, men det er åbenbart umuligt at opnå det.

Jørgen Estrup (RV):

Jeg vil da godt ligesom andre sige, at Socialdemokratiet ikke skal have utak for at komme med dette forslag igen, for det understreger jo, at vi i fællesskab finder, at dette er et vigtigt problem. Jeg vil også godt henvise til, hvad vi fra radikal side sagde under debatten i slutningen af maj måned. Jeg skal ikke gentage det her.

Det er klart, at det er utilfredsstillende, at vi har en stor ungdomsarbejdsløshed og oven i købet har set i de senere år, at den har været stigende, selv om vi dog heldigvis ikke har nået niveauet fra 1980'ernes start.

Derfor er det vigtigt, at vi får gjort noget, og jeg tror også, at vi i fællesskab meget vel kan istemme det omkvæd, som jeg ser i beslutningsforslaget, nemlig »ansvarlighed« under overskriften »både rettigheder og pligter«. Det synes jeg er et godt udgangspunkt. Det burde kunne føre til en fælles indsats.

Og som jeg hørte fru Lone Møller, så opfatte jeg også fremsættelsen som et signal om, at Socialdemokratiet gerne ville i kontakt og gerne ville have en forhandling om det her. Dermed synes jeg egentlig, at der er slået gode toner an, og så kan man jo ikke lade være med at

spørge sig selv: Hvorfor kommer vi så ikke længere? Det spørgsmål bør vi vel stille hinanden, for det er klart, at det ikke er regeringspartierne, der alene skal besvare det, men det er måske lige så meget Socialdemokratiet, der skal besvare det.

Jeg har ikke kunnet lade være med at hæfte mig ved nogle af de anstødssten, der tilsyneladende er, når denne debat kommer op. Jeg har ikke kunnet lade være med at bide mærke i, at Socialdemokratiet i en af de allerførste linjer i beslutningsforslaget understreger, at der skal være tale om heltidsarbejde. Og vi har set i debatten her i dag, at man er meget på vagt over for, hvilken aflønning det skal være, og advarer voldsomt imod at bruge bemyndigelsen omkring projekt-løn. Vi har også set debatten om 3-måneders-perioden.

Det fører umiddelbart til nogle spørgsmål til Socialdemokratiet, som man måske kunne formulere som, hvad det egentlig er, der prioriteres højest. De tre ting, jeg nævner her, er typisk noget, hvor man vil sige, at det har noget at gøre med organisationsinteresser. Jeg vil meget nødig tro, at det spiller større rolle for Socialdemokratiet end for de unge, som det her drejer sig om, men hvis man ikke er parat til på en eller anden måde også at gå på tværs af organisationsinteresser, så kan det jo godt være, at mulighederne for en indsats stivner. Og på samme måde må vi sige, at hvis man ikke er parat til at tage et større hensyn til de unge, der er arbejdsløse, end til dem, der er i beskæftigelse, så kan det også godt være, at indsatsen stivner.

Og det tredje eksempel på problemer, som måske kan være problemer mellem regeringspartierne og Socialdemokratiet, er den diskussion, vi ser omkring kommunerne, hvor vi er nogle, der meget gerne så, at kommunerne fik den førstprioritet, de beder om, i indsatsen, og hvor vi fornemmer, at Socialdemokratiet er mere parat til at lytte til Landsarbejdsnævnet, til arbejdsmarkedsnævnene og i øvrigt dermed til organisationerne.

Jeg siger ikke, at regeringen ikke har et ansvar, for regeringen har bestemt også et ansvar i forhold til de virksomheder, som måske ikke gør nok i denne sammenhæng. Men var det ikke op til Socialdemokratiet også at fortælle nogle af de organisationer, som bl.a. i forbindelse med Hvorslevsagen har været for stivnede, at her er det altså nye og utraditionelle midler, der er behov for?

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Jeg synes netop, at det forslag, der er fremlagt, bærer præg af, at Socialdemokratiet har lyttet til nogle af de ting, der foregår. Bl.a. omtaler vi selv en eller anden form for projektløn i vores forslag, og det er bestemt ikke noget, organisationerne har set med velvilje på, så det synes jeg nok er en ændring.

Når det er arbejdsmarkedets parter og det drejer sig om job i erhvervslivet og det er derude, hvor der ellers bliver forhandlet overenskomster, regler og love, ja, så er det fantastisk vigtigt, at det er dér, man forhandler sig frem til en projektløn.

Når Socialdemokratiet så håndfast holder fast ved, at det skal være fuldtidsbeskæftigelse, så er det, fordi vi her ser en gruppe, som har sværest ved at komme i gang, en gruppe, som er gået direkte fra skolen på bistandshjælp og aldrig har været ude på arbejdsmarkedet. Det er ikke en måde at kvalificere de unge til at komme videre i systemet at give dem 4 timers job om dagen i 5 måneder og derefter tilbage til bistandshjælp.

Vi forlanger ikke, at de skal have fuldtidsjob. Vi siger: Gerne kombineret med uddannelse. Den tungeste del af de unge er dem, der ikke har uddannelsen til at komme videre i det ordinære arbejdsmarkedssystem. Vi har ikke fremsat det her forslag, og fuldtidsjobbene er ikke vores intention, for at de unge kan blive indsluset i dagpengesystemet, men for at sikre, at de unge kommer videre og ikke bliver ved med at hænge i det system, hvor de går på det ene projekt efter det andet.

Med hensyn til kommunernes styring: Nu er Kommunernes Landsforening vel også en interesseorganisation. Det er bemærkelsesværdigt, at arbejdsministeren – i hvert fald de forrige arbejdsministre – som gentagne gange har meddelt, at man selvfølgelig ikke vil lovgive, hvis arbejdsmarkedets parter er uenige, her er fuldstændig bedøvende ligeglad med, hvad Dansk Arbejdsgiverforening, LO og Landsarbejdsnævnet mener.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg tager en kort bemærkning, fordi jeg gerne vil sikre mig, at jeg forstod hr. Jørgen Estrup rigtigt.

En vigtig del af debatten er det her med alt bureaukratiet omkring projekterne, som kommunerne efter min mening efterhånden gerne skulle have en pligt til at sætte i gang. Forstod jeg det rigtigt, når hr. Jørgen Estrup går ind for, at kommunerne får den mulighed for at formidle disse projektjob, som vi her snakker om, disse beskæftigelsesjob? Det er vigtigt for at vide, hvor vi er i den videre debat.

SF har i mange sammenhænge sagt, at vi synes, det er en god idé, at kommunerne får muligheder for at tage sig af det, vi beder dem om. Og når vi beder dem om at sætte unge i beskæftigelse, så er der ingen mening i, at de skal rende fra Herodes til Pilatus, og at der skal holdes 10 møder i arbejdsformidlingssystemet og i arbejdsmarkedsnævnet, før de overhovedet kan få lov til at gå ud og prøve at finde nogle job til de unge. Jeg mener altså, det er forkert.

Nu er jeg ikke bundet – og det mener jeg i realiteten heller ikke Socialdemokratiet er – af, hvad der sker ude i fagbevægelsen, men lad os bare være enige om, at i arbejdsmarkedsnævne lavés der et fortrinligt stykke arbejde på mange måder. Til gengæld sker der altså også det, at man sidder og holder hinanden i skak, og hvis vi tillader, at den ene side får vetoret i de her sammenhænge i arbejdsmarkedsnævne, så bliver det jo noget vanskeligt, næste gang det er den anden side, der vil have vetoret, at afvise, at de må få det.

Og derfor bliver vi nødt til at have en opblødning på de her områder og have en seriøs diskussion om, hvorvidt det er rimeligt, at vi går i den retning, som hr. Jørgen Estrup her nævnte, hvis ellers jeg har forstået det rigtigt, som hr. Jørgen Estrup sagde.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jamen jeg vil gerne bekræfte fru Lilli Gyldenkilde i hendes opfattelse. Det var rigtigt forstået. Jeg synes, at det er vigtigt, og det synes vi i Det Radikale Venstre, at kommunerne får den mulighed for at prioritere indsatsen og for at være dem, der tager det første skridt.

Det betyder aldeles ikke, at man skal være på kant med kommunalfuldmagten, bestemt ikke. Og det betyder heller ikke, at man skal se bort fra interesser, dermed tænker jeg på regionale interesser, i at sammenkæde indsatsen. Det er klart, at det har man også brug for. Men der er

[Jørgen Estrup]

nu altså en viden til stede i kommunerne, som man skal give mulighed for at få indflydelse på den indsats, sådan at den bliver anvendt bedst muligt.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal takke for det svar, hr. Jørgen Estrup, og så sige, at jeg forstår, vi er enige et stykke vej. Jeg forstår også, at der er uklarhed.

Når nu hr. Jørgen Estrup begynder at tale om kommunalfuldmagten, så klikker jo signalet i hovedet på mig: Hvad er der nu sket? Der ligger jo to forslag, og vi har det ene i Arbejdsmarkedsudvalget, og det er et godt forslag. Arbejdsministeren har talt om det. Der er et par ting i det, vi ikke er enige i, men stort set er det et godt forslag. Vi må naturligvis se det i sammenhæng med et andet forslag, der også ligger. På den anden side er det ikke sådan, at det ene ikke kan vedtages uden det andet, hvis ellers man får nogle ændringsforslag igennem, skal jeg hilse og sige.

Men for at få det igennem er vi altså nødt til at vide, hvad der ligger i det, når man nu begynder ikke alene fra hr. Jørgen Estrups side, men vi har jo også set det i dagspressen fra arbejdsministerens side, at tale om, at man ikke må komme i karambolage med den kommunale fuldmagt.

Der er ingen steder nedskrevet regler om den kommunale fuldmagt. Der er nogle regler, som man arbejder ud fra, fordi »man tror nok, de er sådan«. Der er ikke et regelsæt for den kommunale fuldmagt. Og hvis vi nu blander kommunalfuldmagten ind i, at kommunerne skal have mulighed for at formidle job til de unge, der er svage, de unge, der er uddannelsesløse og arbejdsløse, så er vi jo – det hører jeg, men det er muligt, jeg tager fejl, og jeg vil meget gerne retledes, hvis jeg tager fejl – begyndt at grænse os af over for mulighederne for at sætte arbejde i gang for de unge mennesker. Og så er det sandelig ikke organisationernes skyld, at vi ikke får gjort det her ordentligt, så er det vores egen, hr. Jørgen Estrup.

Derfor bliver jeg nødt til at spørge én gang til: Hvad mente hr. Jørgen Estrup med det med kommunalfuldmagten?

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg tror ikke, fru Lilli Gyldenkilde skal lægge mere i ordene end det, der faktisk var: at vi selvfølgelig har nogle hensyn at tage til det, man kunne kalde konkurrenceforvridningen. Andet ligger der ikke i det, jeg sagde, og det hensyn vil der altid være at tage. Det har der været altid i de beskæftigelsesforslag, vi har haft på bordet. Jeg mener, det afgørende er, at vi nu får prioriteret den indsats, som skal gøres for de unge, sådan at kommunerne får chancen.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Fru Lilli Gyldenkilde har ordet for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til ordfører-rækken.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal love, at det bliver min sidste korte bemærkning i denne omgang.

Jeg skal fortælle hr. Jørgen Estrup og også andre, som er interesserede i de her problemstillinger, noget: Vi har faktisk i dette land været i stand til at lave noget med unge arbejdsløse, som har startet det op, som er ved at gøre Danmark verdensberømt. Al genbrugsvirksomhed i det her land, affaldssortering, og hvad det hedder alt sammen, er startet i projekter, som begyndte for 15 år siden oppe i Århus. Det er i dag noget, vi virkelig er ved at blive berømte på ude i verden. Og man har selvfølgelig fundet på nye teknikker, som er bedre, end da vi startede.

Det, jeg vil fortælle med det, er: Det er ikke bare ynkværdigt, som hr. Glistrup siger, med den her slags lappeløsninger. Hvis man laver det ordentligt, så kan vi simpelt hen få opbygget en industri på nogle områder.

Arbejdsministeren siger, at man jo ikke kan regne ud, om det nu har været godt. Jo, jeg kan godt regne det ud. Det har været strålende, at man fik begyndt på det. Der var diskussioner, da man startede det, om vi nu kom i karambolage med kommunalfuldmagten. Der var fornuftige folk i Århus, borgmestre osv., som forhandlede med fornuftige ministre, sådan at det ikke blev betragtet som noget, der var i karambolage med kommunalfuldmagten.

[Lilli Gyldenkilde]

Her har vi fået opbygget noget, vi er ved at blive verdensberømte på, også fordi det er blevet videreudviklet og er blevet bedre. Det beder jeg om at man har i bagehovedet, når vi diskuterer de her ting, og når vi diskuterer kommunalfuldmagten. Der kan simpelt hen komme noget strålende ud af det, hvis vi bare kan se skoven for bare træer.

Lis Noer Holmberg (CD):

Jeg tror, at alle herinde finder det beskæmmende, at vi står med den store ungdomsarbejdsløshed og de mange, og alt for mange, bistandsklienter og unge pensionister, og vi ønsker vel også alle – går jeg ud fra – at løse disse problemer. Det er så et spørgsmål, om der kan findes fodslag, når det drejer sig om, på hvilken måde problemerne skal løses.

Jeg tror, at de kan løses, hvis man arbejder med problemerne, og hvis man undgår at kigge på det partipolitiske eller det ideologiske.

Der tales i dette forslag om, at heltidsarbejdstilbud skal sikres. Jamen er der overhovedet heltidsarbejde til alle i dette land? Det må vi nok se i øjenene at der ikke er, og derfor må vi i høj grad opprioritere deltidsjob.

Fru Lilli Gyldenkilde var først i januar ude med en artikel, hvor hun efterlyste solidaritet også fra organisationernes side. Jeg er fuldstændig enig, også når der stilles spørgsmål ved, om det er rimeligt, at visse fagforeninger siger nej til alt, der ikke er fuldtidsarbejde, eller til at unge, der ikke kan skaffe sig et fuldtidsjob, er afskåret fra at tage et deltidsjob, nøjagtig som man lægger hindringer i vejen for småbørnsfamilier, der gerne vil arbejde på nedsat arbejdstid, mens børnene er små. Der er ikke nogen af os – tror jeg – der ikke kan erindre, at Kvindeligt Arbejderforbund i sin tid sagde helt klart nej til deltid. Vi har brug for større fleksibilitet på arbejdsmarkedet.

Ligeledes ville det være en lykke, såfremt der ikke skete al den utidige indblanding, når f.eks. unge mennesker selv har fundet sig et job. Gang på gang har vi oplevet, at unge er blevet jaget på porten af jobpatuljer ved job, som de har taget hos gartnere, i pølseboder og smørrebrødsforretninger osv. Jamen hvordan skal de unge få erhvervs erfaring? Det er erhvervs erfaring, man efterlyser i dette forslag. Hvordan skal de få erhvervs erfaring og arbejdsvaner, når man forhindrer dem i at gå på arbejde?

Alt for ofte har vi også hørt, at det og det er ikke meningsfyldt arbejde. Jamen hvad er meningsfyldt? Er det ikke meningsfyldt at skovlesne, hvis landet ligger lammet i snemasser? Er det ikke meningsfyldt at rense parker og anlæg, så vi kan være dem bekendt? Og er det ikke meningsfyldt at være til glæde for gamle ensomme medborgere? Er det ikke meningsfyldt at rette skæve fortovsfliser op, så vi forhindrer brækkede arme og ben osv.?

Ikke alle kan klare eller ønsker uddannelse. Uddannelse er nødvendig, men det er ingen garanti for, at man får et job. Job skabes ikke ved, at man laver en lov, men ved at man styrker erhvervslivet, og ved løntilbageholdenhed og fleksibilitet og også ved, at der stilles krav. Noget for noget.

Det er et sygt samfund, der betaler alle disse mange milliarder til ledige hænder, og til glæde for hvem?

Der står i forslaget, at mangelen på praktikpladser i de erhvervsfaglige grunduddannelser skal afskaffes. Jamen det lyder da smukt. Det lyder som sød musik i vore ører, men hvordan vil man gøre det? Ved tvang? Jeg kan godt blive lidt betænkelig, når forslagsstillerne siger, at eventuelle udgifter til etablering af de manglende praktikpladser skal finansieres af virksomhederne og man lidt senere siger, at jobtilbudene skal skaffes især i de små og mellemstore virksomheder.

Jamen når de små og mellemstore virksomheder er tilbageholdende – det er der nemlig mange der er – med at tage unge ind, så skyldes det jo i høj grad, at det er dyrt at have disse unge mennesker, og så er vi derhenne, hvor vi må tale om løn i relation til de unges kvalifikationer. Det er ikke de unge, der kræver. Nej, det er faktisk en pris, fagforeningerne har hæftet på dem, og det virker usolidarisk over for de unge mennesker.

Desuden taler Socialdemokraterne meget om offentlig produktion, men det er efter vores mening ikke rigtigt, at kommunerne og dermed kommunalpolitikkerne skal gå ind og konkurrere med det private erhvervsliv. Det er ikke den vej, vi skal; tværtimod skal kommunerne i højere grad gøre det attraktivt for virksomheder at slå sig ned, bl.a. ved lav grundskyld, lave dækningsafgifter, gode faciliteter i det hele taget. Det vil virke som en magnet, og det vil skabe arbejdspladser.

[Lis Noer Holmberg]

Vi mener, at der er nogle tiltag i gang fra regeringens side; arbejdsministeren har allerede været inde på det. Derfor vil vi gerne opfordre regeringen til at arbejde videre med de ting, der er i gang, og i øvrigt vil vi appellere til arbejdsmarkedets parter om at vise deres medleven i disse problemer. Vi kan kun løse dem, hvis alle parter viser vilje. Men der skal tænkes nye tanker.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Jeg vil godt pointere, at der ikke i vores forslag står noget om »meningsfyldt arbejde«. At fru Lis Noer Holmberg stadig væk render rundt med fordomme om, at noget ikke er meningsfyldt, dækker ikke Socialdemokratiets opfattelse.

Så vil jeg godt sige, at det er ret morsomt at høre denne debat, når der snakkes kommunalisering og kommunal produktion. Det er ikke godt for kommunerne at få konkurrence, bliver der sagt. Det er underligt, for i alle de debatter, vi har haft herinde om privatisering, hvor man vil privatisere det offentlige, har man den anden opfattelse. Der siger man: Det er så godt at privatisere, for så kan vi få lidt konkurrence. Det må da også gælde omvendt, hvis det endelig skal være.

Så siger fru Lis Noer Holmberg, at hvis man bare arbejder med tingene, så går det nok. Jeg har arbejdet med tingene i en periode. Jeg har siddet som formand for et arbejdsmarkedsnævn og faktisk været med til at lave mange og gode projekter, så jeg ved godt, hvordan det foregår. Men det løser sig ikke, hvis bare man arbejder med tingene.

Dernæst bliver der spurgt: Er der overhovedet fuldtidsjob, som Socialdemokratiet kræver? Nej, det ser det jo ikke ud til, når vi stadig væk har ca. 300.000 ledige. Men vi siger også klart i vores forslag, at det skal være på fuldtidsbeskæftigelse, men hvis man ikke kan skaffe de job, er det vigtigt, vi får hæftet noget uddannelse på, da vi ved, at den gruppe, der har det dårligst, er dem, der er dårligst uddannede. Det er der ikke én her i Folketinget der kan benægte.

Så spørger fru Lis Noer Holmberg, hvordan praktikpladserne skal skaffes. Ja, vi har jo i årevis forsøgt at appellere til arbejdsgiverne og sagt, at det, der hedder ungdomsarbejdsløshed,

ikke kun er politikernes eller de unges problem. Det er et samfundsproblem. Derfor må arbejdsgiverne også være bevidste, og jeg kan godt være enig med fru Lilli Gyldenkilde, når hun siger: Jamen hvis de ikke vil være med, så må de betale til dem, som gerne vil.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal lige kvittere til fru Lis Noer Holmberg, som med interesse har læst den artikel, jeg har skrevet om, at jeg ønsker en ny diskussion om deltidsarbejde.

Men for at ingen skal tage fejl, skal jeg præcisere, at det er en partidiskussion, SF har taget initiativ til at vi nu skal have, hvor bl.a. disse ting indgår. Vi er klar over, at småbørnsforældre er mere pressede end nogen sinde, og der kommer krav fra unge mænd om, at de i dag gerne vil have 5-6 timers arbejde om dagen for at kunne være mere sammen med deres børn.

Jeg kan al argumentation for, hvorfor vi tidligere har sagt nej til det. Jeg har selv været med til det. Jeg har skrevet bøger om det, og jeg har skrevet artikler om det, og jeg har været enig i, og jeg er vel også stadig enig et langt stykke vej: Vi skal passe på, at disse job så ikke bliver til kun kvindejob. Men når unge mænd begynder at komme og kræve af os, at vi ser på det her med nye øjne, så er det, fordi der er sket et bevidsthedsskred, som gør, at også vi må se på vores gamle synspunkter. Det er baggrunden for, at jeg har skrevet den artikel.

Med hensyn til sammenhængen med dette forslag ligger den deri, at jeg siger: Vi ved godt, der er nogle unge mennesker, som har det svært. Vi ved, der er nogle, for hvem skolegangen har været en pestilens. Vi ved, der er nogle, for hvem en efg-plads er blevet opgivet den dag, man kom og sagde: Nu skal I have lidt mere hjælp. Så har de sagt: Jeg har fået hjælp nok, jeg orker ikke mere, jeg holder. Og så har de gået arbejdsløse i lang tid. Hvis vi kommer ud til dem og siger: Vi kan ikke skaffe dig et heltidsjob, men vi kan skaffe dig 5-6 timers arbejde om dagen, og til gengæld skal du på skolebænken. Hvad gør de så? De kan ikke mere få bistandshjælp, hvis de siger nej. Siger vi så nej til, at de må det? Det tror jeg ikke en eneste herinde kan fastholde. Det er den sammenhæng, vi skal se min artikel i i denne diskussion.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Jeg synes nok, fru Lilli Gyldenildes sidste ord rørte ved noget ganske væsentligt i det socialdemokratiske forslag, som vi her diskuterer, og som jo indeholder en passus om, at hvis nogen skønnes at være vrangvillig over for de projekter, som man indgår ungdomskontrakten om, så skal den pågældende have nedsat bistandshjælp. Her var det jo morsomt – eller interessant i hvert fald – at få kommenteret fra socialdemokratisk side, hvor man mener at bistandshjælpen i Danmark er så høj, at den kan tåle nedsættelse, og hvor stor en nedsættelse der i så fald skulle være tale om. Det hører med til at forstå det socialdemokratiske forslag.

Så skal jeg benytte lejligheden til at korrigere en misforståelse hos fru Lone Møller. Når konkurrencemekanismen er den største sociale velgører på arbejdsmarkedet, beror det på, at konkurrencen skal føres mellem ligeværdige private foretagender. Konkurrencemekanismen, der passer det offentlige ind som en hund i et spil kegler, dels fordi det, der er hele kernen i konkurrencemekanismen, nemlig at man skal klare sig selv med sin egen prisfastsættelse, bliver ødelagt og forvredet ved, at man kan skaffe midler i form af skatteudskrivninger, i form af, at man jo har et helt andet lánegrundlag, end andre har, navnlig når man har en kommunalbestyrelse, der sidder i 4 år, og efter os syndfloden; så kan man godt optage lán. Så kortsigtet kan man jo ikke tillade sig at disponere i private erhvervsvirksomheder. Og dels fordi offentlige myndigheder har de kolossalt mange magtbeføjelser, som kan benyttes.

Derfor er det forkert, at kommunerne indgår i konkurrencemekanismen. Det skal være private og udelukkende private.

(Kort bemærkning).

Lis Noer Holmberg (CD):

Til fru Lone Møller vil jeg gerne sige, at det er rigtigt, at der står ikke noget om »meningsfyldt arbejde«, men tingene hænger altså sammen, og man taler bl.a. om en gruppe, som ikke har de nødvendige kvalifikationer, erhvervs erfaring m.m. De skal så have ekstra vejledning. Jamen hvad er det for grupper? Det er grupper, man har ladet gå i stedet for at sætte dem i gang med noget.

Vi har så mange ting i dette land, som godt kan gøres og laves, som er meningsfyldt, men man har hellere villet udbetale en check, og så er folk henfaldet til sløvhed, i stedet for at der er blevet krævet noget af dem eller i hvert fald sagt: Noget for noget. I mange år har det heddet sig, at det og det må de ikke, for det er ikke meningsfyldt, og det var derfor, jeg syntes, det skulle med ind her.

Så var der spørgsmålet om fuldtidsjob. Ja, man vil supplere med uddannelse, hvis der kun kan gives halvtidsjob. Jamen det må jo være op til den enkelte. Det er jo ikke sikkert, at man kan få disse grupper i gang med både ét halvdagsjob og så uddannelse den anden halvdel af dagen. Så er det dog bedre, at de er beskæftiget i 4 timer, har noget at gå til og får nogle arbejdsvaner, i stedet for at man står fast ved, at det skal være fuldtidsjob.

Jeg vil godt sige til fru Lilli Gyldenkilde, at jeg synes, det er dejligt at høre, at SF er nået så langt, at det er gået op for også SF, at småbørnsfamilier føler sig presset. Den arbejdstidsnedsættelse, vi har fået, skulle jo være til gavn for familien, men det er altså ikke tilstrækkeligt. Derfor er det utrolig vigtigt, at vi giver de mennesker, der ønsker det, mulighed for at gå på halv tid. Det vil gavne både børn og familieliv, og det vil åbne op for, at andre kommer ind på arbejdsmarkedet.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Socialdemokratiet mener under ingen omstændigheder, at vi får løst problemet ved at lade de unge gå på 4 timers arbejde i en årrække. Det får vi dem altså ikke videre i systemet af, og derfor synes jeg ikke, det er bedre end ingenting. Så bliver det jo noget med, at vi i dette samfund bliver ved med at skulle poste penge ud til unødvendige projekter, hvor de unge ikke kommer videre.

Med hensyn til en lavere ydelse, som der står om i vores forslag, svarer det jo til de bestemmelser, der findes i reglerne om dagpenge. Hvis man ikke vil modtage de job, som man får, og ellers er fuldt til rådighed – hvad der også står i vores forslag – hvis det kun er den unges egen skyld, så er der ingen forskel i forhold til det, der gælder på dagpengeområdet.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Nu blandede fru Lone Møller dagpengesystemet ind i en debat, der udelukkende efter Socialdemokratiets eget forslag drejer sig om lavere ydelser til den pågældende i henhold til bistandsloven. Og bistandsloven er jo netop det yderste sikkerhedsnet også for dem, der f.eks. er kommet i karantæne eller har fået nedsættelse af ydelser i henhold til dagpengeloven.

Dér må jeg gentage mit spørgsmål: Hvor mener fru Lone Møller og Socialdemokratiet at de gældende bistandslovstakster er så høje, at de, der efter almindelige regler er berettiget til de pågældende bistandslovstakster, kan tåle at blive sat ned på en lavere takst end den, der gælder for dem, der er i en sådan situation, at vedkommende opfylder bistandslovens betingelser for at modtage social bistand?

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Når jeg nævnte dagpengesystemet, så er det jo sådan, at man allerede i dag, hvis man ikke stiller sig til rådighed for arbejdsmarkedet, ingen bistandshjælp får, hvis det kun er ledighed, der er årsag til ens problem. Sådan er de gældende regler i dag.

Glønborg (KRF):

Det problem, Socialdemokratiet tager fat på med dette beslutningsforslag, er desværre lige så aktuelt i dag som i maj. Og Kristeligt Folkeparti er klar til at fortsætte det arbejde med sagen, som blev afbrudt i juni.

Men vi skal ikke lave det samme arbejde en gang til, så jeg vedstår den tale, jeg ifølge Folketingets forhandlinger sp. 11143 og følgende holdt den 31. maj 1989. Det kan ikke siges klarere i dag, end det kunne dengang. Den er også i dag vor indgangsposition til et fordomsfrit udvalgsarbejde, hvor vi tør vise de unge den tillid at regne med, at de kan og vil yde en indsats i det virkelige, produktive arbejdsliv.

Jeg roste i maj Socialdemokratiet for villighed til at drøfte afvigelse fra de stive tariffer, når vi skal fastsætte de unges aflønning, og jeg vil i dag tillade mig at gøre opmærksom på, at skal vi gavne de unge ledige – og det skal vi – så kan det blive nødvendigt at turde røre ved andre stive ordninger på arbejdsmarkedet, og det håber jeg vi alle vil have mod til.

Pernille Forchhammer (S):

Jeg vil gerne starte med at sige tak for, af vi endnu en gang har fået en rimelig god debat, synes jeg, om det problem, som vi i dag beskæftiger os med, og som vi nok ikke kommer til at slutte i dag, men forhåbentlig finder en løsning og et resultat på i løbet af denne samling.

Jeg vil gerne sige specielt tak til SF for den støtte, man har givet til indholdet i forslaget, og ikke blot til de principielle tanker og ideer, som ligger bag forslaget.

Så vil jeg selvfølgelig også gerne sige tak til de øvrige ordførere for, at man er opmærksom på problemet, man er interesseret i at få det løst, og man er også interesseret i at få det løst med Socialdemokratiets hjælp. Sådan har jeg forstået de forskellige ordførere.

Jeg er helt enig med fru Lilli Gyldenkilde i den kritik og i påpejningen af de problemer, der har været i forbindelse med udmøntningen af praktikpladsaftalen. Det er også derfor, vi i Folketinget i sidste uge behandlede et forslag fra Socialdemokratiet om en udbygget AER-ordning, sådan at vi får – ikke tvang, fru Lis Nøer Holmberg – men pligt til også fra virksomhedernes side at medvirke til en uddannelse af de unge mennesker.

Vi står nemlig, som fru Lone Møller også var inde på i sit indlæg, over for et stort fald i ungdomsårgangene, og virksomhederne kommer i de kommende år til at mangle fagligt uddannede unge til at gå ind og opfylde arbejdsbehovene inden for de enkelte virksomheder. Derfor er virksomhederne også nødt til reelt at gå ind og medvirke ved andet end et positivt tilsagn.

Denne balance mellem tvang og pligt er nok noget af det mest centrale i den debat, vi har haft om ungdomsarbejdsledigheden inden for det sidste år her i Folketinget. For os er der ingen tvivl om, at folk bør have pligt til at medvirke til, at det fællesskab, vi lever i i Danmark, udvikles til, at der bliver arbejde, til, at de ting, der skal udføres, bliver udført.

Der er en grænse mellem pligt og tvang, som er svær at definere. Men for os er det vigtigt, at der for de mennesker, som får tilbud, er en vis retssikkerhed for, hvad det er for nogle tilbud, hvad det er for nogle forhold, de bliver budt. For os er det også vigtigt, de selv har indflydelse på disse tilbud, og det er vigtigt, at de får mulighed for at udvikle sig selv over en årrække i de tilbud, som bliver givet.

[Pernille Forchhammer]

Jeg synes, at Venstres ordfører, fru Elsebeth Kock-Petersen, havde et meget positivt og godt indlæg. Det er rigtigt, at det ville være dejligt, hvis det var generelle tiltag, vi kunne tage på arbejdsmarkedet, i stedet for at indsatsen omkring ungdomsarbejdsløsheden skal være delt op i fire ministerier, i et hav af udvalg, i et hav af systemer både på lokalplan, regionalplan og landsplan.

Det er også derfor, vi har valgt at forsøge at lave en overordnet handlingsplan for, hvordan vi kan koordinere indsatsen over for ungdomsarbejdsløsheden. Det er derfor, vi har valgt at sige, at dette forslag hører til i Arbejdsmarkedsudvalget, ikke i Socialudvalget og ikke i Undervisningsudvalget. Det er på arbejdsmarkedet, hovedproblemet er, og det er på arbejdsmarkedet, hovedproblemet omkring ungdomsarbejdsløsheden bør løses, og ikke i Socialudvalget.

Når der har været talt om, at forslaget kan føre til mere bureaukrati, kan jeg kun tolke det som, at man ikke har læst pkt. 6 i beslutningsforslaget grundigt nok, for dér lægger vi faktisk op til, at det skal diskuteres, hvad det er for nogle systemer og styringsmodeller, vi benytter os af for at få en afbureaukratisering på området, for at få en rationalisering, fordi vi mener, det er u hensigtsmæssigt, at vi cykler rundt i fire, fem eller seks forskellige systemer. Vi har brug for ét system, så man ved, hvad man har at holde sig til, så man ved, hvor man henvender sig, og så der bliver sammenhæng i de tilbud, der er til de unge.

Når vi har genfremsat forslaget, er det, fordi vi desværre ikke nåede at få det færdigbehandlet i sidste samling, og vi mener, det er vigtigt, at debatten om ungdomsarbejdsløsheden kommer til at foregå på et bredere grundlag end det, der ligger i regeringens to lovforslag, L 62 og L 52. Vi er interesseret i den debat, og vi er meget interesseret i også at se resultater, som De Konservatives ordfører, fru Pia Christmas-Møller, var inde på.

Men for os er det vigtigt, at resultaterne tager udgangspunkt i de unges reelle situation og i de unges reelle problem og ikke i det synspunkt, at for at nyde i det her samfund skal de unge også yde noget, uanset hvad det så er, de kommer til at yde, uanset i hvilken sammenhæng de kommer til at yde. Vi vil godt sikre den retssikkerhed. Vi vil godt sikre, at de unge selv får indfly-

delse på, hvad det er for nogle tilbud, får indflydelse på, hvordan de er med til at yde i samfundet, og får indflydelse på disse tilbud, og hvordan de tilbud videre skal udvikles.

Derfor har vi lagt op til, at det system, der skal opbygges, ikke skal være ens og fast for alle unge. Der er forskel på unges problemer. Vi har forsøgt at skitsere nogle hovedgrupper i vores lovforslag, men der vil være forskel mellem de enkelte personer i kommunen med hensyn til, hvad de har for nogle problemer, hvad det er for nogle løsningsmodeller, de har brug for.

Man kunne se i TV-Avisens udsendelse i aften, at to forskellige unge begge havde klare ideer om, hvad det var, de ville, men det var i høj grad forskelligt. Det kan ikke løses med en fast model om 5 måneder med 6-8 ugers vejledning i den indledende fase. De har brug for vidt forskellige perspektiver, vidt forskellige handlingsplaner, vidt forskellige erhvervsplaner.

Derfor har vi også sagt, at det ikke er alle unge, der skal i gang dagen efter, at de melder sig på bistandskontoret. Det er ikke alle unge, der skal i gang senest efter 3 måneder eller efter 5 måneder. Der er forskel. Der er forskel på deres behov, der er forskel på, om de selv er i gang med noget. Vi ville være meget kede af, hvis man, som hr. Glistrup var inde på, sendte de unge direkte fra skolesystemet over i et andet system, hvor de faktisk ikke fik chancen for at stå på egne ben, for at finde ud af, hvad det egentlig er, de vil, for at prøve at søge job. Den proces, som man går igennem i de par måneder, efter at man er kommet ud af skolen, er utrolig vigtig for, om man forstår at stille krav til sig selv i fremtiden. Men der skal være et system, som fanger dem op efter senest 3 måneder.

Når vi også har valgt at sige 3-5 måneder - vi er villige til at se på, om den grænse kan rykkes ned - skyldes det også nogle økonomiske hensyn. Vi ved, bl.a. fra tal fra Socialministeriet, at ca. halvdelen af de unge selv finder en løsning på deres problem i løbet af 3 måneder. Hvorfor skal vi så bruge beskæftigelsesmidler på at sætte en hel masse initiativer i gang, bruge sagsbehandlere på de unge, som faktisk selv er i gang, men som har brug for forsørgelse, mens de forsøger at skabe sig en beskæftigelse, skabe sig en praktikplads eller skabe sig en uddannelsesplads?

Af den grund har vi også valgt at sætte en grænse på 3-5 måneder. Vi vil gerne, at der bli-

[Pernille Forchhammer]

ver økonomi til ikke bare de 18-19-årige, men også de 20-30-årige, fordi det er en gruppe, vi igennem mange år har forbigået, og som for alvor står med problemer. Og hvis ikke vi kommer ind og får løst dem nu, risikerer vi at have dem hængende på førtidspension resten af deres tilværelse. Vi mener faktisk, at den gruppe er om ikke mere vigtig, så i hvert fald lige så vigtig at tage hånd om som de 18-19-årige. Og det mener vi også at der skal være økonomi til.

Regeringens målsætning om at skaffe 11.000 pladser på de videregående uddannelser vil jeg gerne kvittere for. Jeg synes, det er dejligt, at den debat ikke gik tabt under finanslovaftalen, og jeg håber, at den får et mere håndgribeligt resultat end den aftale, vi har lavet med regeringen om de 7.000 praktikpladser. Og alene det, at man går ind og etablerer disse pladser, vil løse en stor del af problemerne. For selv om de unge, som får bistandshjælp, og som går på arbejdsløshedsdagpenge, ikke er de samme som dem, der kommer ind i de videregående uddannelser, så har det en fortrængningseffekt, som betyder, at nogle af de unge, som måske havde brug for at komme ud og få et af disse job, hvor de virkelig kunne gå til den og få prøvet nogle af deres ideer og ressourcer af, kan få nogle af de pladser, som de studerende er gået ind og har taget fra dem.

Jeg er ikke økonom, men vores arbejdsmarkedsfolk og vores økonomer har sagt, at der er en sådan fortrængningseffekt, og at der i vores systemer cykler så mange penge rundt, at man ved at lave en rationalisering af systemerne og ved at etablere uddannelses- og praktikpladserne kan opnå en bedre udnyttelse af ressourcerne, sådan at vi opnår en nettoudgift på omkring 100 mio. kr. Men det er vi selvfølgelig villige til også at diskutere og se på under udvalgsbehandlingen. For os er det vigtigste, at vi nu får chancen for at få en bredere debat i udvalgene, og at det så forhåbentlig også munder ud i nogle resultater.

Den tidligere arbejdsminister, hr. Henning Dyremose, sagde i sit indlæg i maj 1989, at vedtagelsen af ungdomsydelsesforslaget jo ikke betyder, at vi ikke fortsat kan diskutere Socialdemokratiets forslag. Jeg håber, at den nuværende arbejdsminister har den samme opfattelse, for vores forslag rækker netop videre og taler om nogle længerevarende handlingsplaner og om en bedre koordinering på tværs af nogle mi-

nisterier, som ikke ligger i ungdomsydelsesforslaget, sådan at vi uanset vedtagelsen af L 62 får muligheden for at diskutere ungdomsarbejdsløsheden i et lidt større perspektiv.

Jeg opfattede arbejdsministerens indlæg som en invitation til Socialdemokratiet om at være med til at forhandle dette problem, og den invitation siger vi mange tak for. Vi er villige til at møde op allerede i morgen, hvis der skulle komme en mere konkret invitation.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Ja, undskyld, jeg sad og spekulerede lidt på den dér invitation allerede til i morgen tidlig. Det er lidt hurtigt, synes jeg nok.

Nuvel, jeg har nogle ganske få bemærkninger til nogle af de udtalelser, der er faldet under debatten her.

Først fru Lilli Gyldenkilde, som omtalte det forlig, der har været indgået med Socialdemokratiet om oprettelse af flere lære- og praktikpladser, og et ganske betydeligt millionbeløb, der var sat på højkant i den anledning til tilskud til lære- og praktikpladser. Vi kender endnu ikke det endelige resultat. De sidste bevillinger er ikke gjort op, men der er da noget, der tyder på, at det ikke ligefrem har været nogen øredøvend succes, og det er naturligvis en skam.

Det kunne tyde på, at tilskudsmodellen ikke er så fantastisk effektiv, som nogle tror. Noget tyder på, at erhvervsvirksomhederne tager lærlinge og praktikanter, når de mener, det passer ind i den rytme, som de har på deres arbejdsplads, og når de tror på, at der er beskæftigelse i de videre forløb. Så kan man naturligvis, hvis guleroden ikke hjælper, anvende en pisk og lave straffeforanstaltninger, eller hvad man nu kalder det, over for virksomhederne. Det vil jeg kraftigt advare imod. Det at sætte unge mennesker ind på en arbejdsplads til uddannelse som en tvangsforanstaltning kan næsten kun ende galt.

I øvrigt vil jeg sige, at vi skal være meget opmærksomme på virksomhedernes omkostningsniveau, når vi diskuterer disse ting. Den generelle beskæftigelsesudvikling er en meget væsentlig faktor, og derfor skal vi på dette område og alle mulige andre områder også være meget opmærksomme på, om vi lægger nye omkostninger på virksomhederne; det vil jeg advare imod.

[Arbejdsministeren]

Derimod ser det ud til, at der er nogle initiativer, som har båret frugt. Der er opnået nogle ganske smukke resultater, hvor man i regionerne har sat sig sammen for at koordinere nogle bestræbelser, sat sig sammen, en gruppe af folk fra AF, fra erhvervsskolerne, fra arbejdsmarkedets organisationer, fra folkeskolen. Når man sætter sig sammen og koordinerer arbejdet og koordinerer et opsøgende arbejde, opnås der resultater.

Så vil jeg i øvrigt godt gøre opmærksom på den undersøgelse, der lige er offentliggjort, fra Arbejdsmarkedsstyrelsen, hvor man gør opmærksom på, at der i øjeblikket er 8.278 unge mennesker skrevet op som lære- og praktikpladssøgende. Det er et meget, meget stort tal og også alt for stort. Jeg skal ikke give anledning til nogen overdreven optimisme, men jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at tallet er 1.988 lavere end på samme tidspunkt sidste år. Det er immervæk et fald på næsten 20 pct., og det er dog også noget, der er værd at tage i betragtning. Men der er behov for nye initiativer på dette område.

Fru Lone Møller havde nogle bemærkninger om projektlønnen, som jeg forstår vi er enige om. Udtalelserne gik ud på, at jeg i stedet for at operere med overvejelser om at gribe ind og fastsætte en projektløn snarere skulle opfordre organisationerne til at genoptage forhandlingerne. Så vidt jeg er orienteret, er forhandlingerne ikke endeligt afsluttet, og før tager jeg naturligvis ingen initiativer, medmindre det da trækker helt urimeligt ud. Reglerne skal følges, og når der er lagt op til forhandlinger, skal der selvfølgelig være en fair chance for at opnå et resultat. Men en opfordring til parterne om at nå et resultat skal jeg gerne give.

I den anledning vil jeg gerne stille et spørgsmål til fru Lone Møller i anledning af Socialdemokratiets eget forslag, hvor man gør opmærksom på, at forslaget bygger på projektlønsprincippet, det er den aflønning, der skal finde sted, og så siger man i bemærkningerne på side 4 følgende:

»Projektlønnen svarer til garantibetalingen på normallønsområdet og aftales mellem de kommunale overenskomstparter.«

Mit spørgsmål er: Når man på forhånd har låst sig fast fra Socialdemokratiet om størrelsen af projektlønnen, hvad er det så egentlig, parterne skal forhandle om? Det er blot et oplå-

rende spørgsmål, som jeg gerne vil have svar på.

Så var fru Lilli Gyldenkilde inde på problemet omkring jobformidlingen. Hvad må kommunerne i den forbindelse, og hvad må de ikke? Jeg kan sige, at jeg har 3 notater med, som er beregnet til samrådet i Arbejdsmarkedsudvalget – så vidt jeg husker i morgen. Jeg kan selvfølgelig godt gennemgå dem nu, men det er måske mere hensigtsmæssigt, at vi venter til samrådet i morgen, ellers bliver det en lidt kunstig foranstaltning, i hvert fald hvis vi har taget hele debatten nu, så jeg vil foreslå, vi venter med det til i morgen.

Udviklingen i ledigheden er tilsyneladende nu på vej nedad, og nogle kunne måske have den opfattelse, at hvis vi bare får betydelig mere gang i beskæftigelsen, vil det, sammenholdt med de små ungdomsårgange, betyde, at problemet løser sig selv.

Jeg må desværre sige, at den opfattelse deler jeg ikke. Jeg er temmelig overbevist om, at der bliver en gruppe tilbage på det danske arbejdsmarked, som ikke er i stand til at finde beskæftigelse på almindelige arbejdsmarkeds-mæssige vilkår. Der er et antal, som simpelt hen – for at sige det rent ud – ikke kan tjene den aftalte garantiløn på arbejdsmarkedet. Derfor vil der fortsat være behov for en betydelig indsats for den gruppe, som vi jo ikke skal lade dalre i et eller andet understøttelsessystem. Her er der behov for indsats, der er behov for kommunal indsats, men der er ikke mindst behov for et samarbejde med virksomhederne, således at der via forskellige ordninger, man kan forestille sig, bliver større mulighed for, at nogle af disse kan komme ind på det ordinære arbejdsmarked. Det er jo nemlig det, de pågældende ønsker.

Vi har haft en forholdsvis lang debat, der har været brugt mange ord. Der er nogle rammer, vi er nødt til at operere inden for, og rammer, som jeg stort set egentlig tror vi er enige om. Der er en ramme, der hedder, at vi skal have respekt for de offentlige udgifters størrelse. Det er ikke nye offentlige udgifter, der er behov for. Det vil sige, at skal der findes beløb, så må det være inden for de rammer, der er til rådighed. Mon ikke også der er almindelig enighed om, at det ville være meget betænkeligt med ordninger, der svækker erhvervslivets konkurrenceevne, altså ordninger, der belaster virksomhedernes om-

[Arbejdsministeren]

kostninger? Det er i hvert fald to rammer for løsningerne, som jeg lægger overordentlig stor vægt på.

Så er der vel også nogle mål, som vi er enige om. Vi er enige om, at der skal stilles krav til de unge. Det er meget stærkt udtrykt i Socialdemokratiets forslag, og det er helt afgjort en filosofi, som vi i regeringen også bygger på.

Og så skal vi have nogle flere i arbejde, og vi skal have nogle flere i uddannelse. Jeg er overbevist om, at hvis vi tager os sammen her i Folketinget, er vi også i stand til at skabe flere muligheder for de unge under de vilkår, som jeg har beskrevet her, også inden for de rammer, som jeg har omtalt. Det er såmænd ikke så meget mere snak, der er brug for.

Det, der er behov for, er noget mere action, og det vil jeg stærkt opfordre partierne i Folketinget til.

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg synes også, at vi har haft en positiv debat, som jeg oplever som et konstruktivt procesdrag i retning af resultater. Denne foreløbige konklusion drager jeg ikke så meget takket være Socialdemokratiet som takket være SF.

Bortset fra en venlig tone, hvad man selvfølgelig ikke skal kimse ad, og det positive tilsagn om deltagelse i forhandlinger savnede jeg nemlig egentlige åbninger fra Socialdemokratiet. Selv om jeg lyttede meget intenst, kunne jeg ikke høre mig til, at Socialdemokratiet har brugt tiden fra maj og til nu til at rokke sig bare en lille smule i retning af de synspunkter, som bl.a. regeringspartierne står for.

Derimod lyttede jeg meget opmærksomt til den dialog, som fandt sted mellem fru Lilli Gyldenkilde og hr. Jørgen Estrup. Jeg mener, at denne dialog gav udtryk for en meget positiv tilkendegivelse, som kan bruges i det fortsatte arbejde for at opnå resultater.

Jeg vil også sige, at det var interessant at opleve den dialog, som fandt sted lidt senere i forbindelse med spørgsmålet om deltidsstillinger. Udviklingen har åbenbart overgået de progressive ligestillingsforkæmpere selv i SF. Der er sket et bevidsthedsskred blandt unge mænd, siger fru Lilli Gyldenkilde. Nu er tiden vist ikke inde til at vurdere, hvis fortjeneste det er, hvilke partier der har været mest progressive i den anledning. Det interessante er opblødningen i holdningen til deltidsjob, og at SF med fru Lilli

Gyldenkilde i spidsen mange gange – og altså også i denne situation – melder sig på banen i virkelighedens verden og tager den til efterretning som udgangspunkt for den politiske proces. Det mener jeg af et oprigtigt hjerte har været meget konstruktivt at opleve i dag.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Der er et gammelt ord, der siger: Gud fri mig for mine fjender, mine venner skal jeg nok selv tage mig af – eller hvordan det nu er.

Jeg skal altså her indledningsvis sige, at nu skal ingen tro, at træerne vokser ind i himlen, og nu skal ingen tro, at Socialdemokratiet og SF i den grad lader sig spille ud mod hinanden; det har jeg egentlig været fortalere for i mange år at vi ikke skulle gøre. Det siger sig selv, at vi er selvstændige partier, og hvis der er nogle ting, hvor vi kan se, at vi ikke er 100 pct. enige, så har vi jo lov at gebærde os i forhold til det. Sådan må det være i Folketinget.

Det fører mig så videre til at sige, at fru Pernille Forchhammer trak op, at vi var meget enige. Ja, det er vi. I hovedmålsætningen er vi faktisk enige. Men det, jeg også sagde i mit indlæg, var, at der er selvfølgelig nogle ting, vi må have drøftet nærmere. Sådan er det jo altid. Hvis nogen fremsætter et forslag og man er parat til at kigge på det, så er det jo, fordi der måske er nogle ting, man gerne vil have ændret.

Men det, der er interessant, er, at vi har haft en diskussion om dette forslag, og så har vi også diskuteret lovforslag nr. L 52 og L 62 – med forlov, hr. formand – og det har selvfølgelig været, fordi disse forslag stort set handler om det samme. De handler i hvert fald om samme gruppe. Og det er en diskussion, hvorunder jeg må indrømme at jeg har gjort mig store bestræbelser på at få nogle budskaber frem med hensyn til nogle klare holdninger. Jeg tager faktisk det til mig, som både fru Pernille Forchhammer og fru Lone Møller har sagt om, at de er parat til forhandlinger når som helst om at komme videre, for vi kan jo godt se, at der ikke er flertal for dette forslag.

Det handler altså om at finde ud af, hvad der er flertal for, for noget skal der jo gøres. Vi kan ikke lade dette ligge, for så ender det med, at de partier, som i årevis har kaldt sig progressive og også været det, kommer til at stå og være de reaktionære i denne sammenhæng, og det kan vi ikke leve med. Jeg vil tillade mig at sige, at det

[Lilli Gyldenkilde]

kan hverken Socialdemokratiet eller SF leve med.

Jeg synes, at det, der er kommet ud af denne debat, er en ny åbenhed, som jeg synes man skal tage til sig med henblik på, at vi kommer i gang med nogle af de løsninger, som skal til. I alt fald må jeg sige, at der er ikke nogen, der bagefter kan komme og sige, at ikke både Socialdemokratiet og SF har stillet sig til rådighed for forhandlinger om at komme videre i disse retninger.

Så skal jeg sige til arbejdsministeren – og det er ikke for at lukke vejen igen, men jeg bliver nødt til at tage fat i de argumenter, arbejdsministeren kommer med – at når man taler om, at man vil pålægge arbejdsgiverne noget som helst, så hedder det tvang. Når man taler om, at man vil pålægge de unge arbejdsløse, at de hverken kan få et arbejdstilbud eller en uddannelse og heller ikke skal have bistandshjælp, så er det krav. Man må finde ud af, hvad man mener med det her.

Jeg mener ikke, det er tvang, at man sender folk, som kommer og vil have enten arbejdsløshedsunderstøttelse eller bistandshjælp, ud at arbejde, for det står i lovgivningen i forvejen, og det har stået der, lige siden bistandsloven blev vedtaget. Men det har været umuligt, fordi virkeligheden derude har gjort det umuligt, der har ikke været noget at sende dem ud til.

Det, vi bl.a. skal drøfte her og nu, synes jeg er: Skal kommunen have nogen forpligtelser her? Efter min mening: Ja! Og jeg håber på, at de videre forhandlinger både her og i udvalget, og hvor det ellers kan være, kan føre frem til nogle ordentlige løsninger, vi kan leve med.

Glistrup (FP):

Antagelig er alle 179 folketingsmedlemmer af et ærligt hjerte 100 pct. enige om, at det er dybt tragisk, at det problem, som vi drøfter i dag, ikke har fundet en god løsning for adskillige år siden, og at det haster enormt med at finde en fornuftig løsning på det spørgsmål både af menneskelige og af samfundsøkonomiske grunde, hvad i øvrigt i meget vidt omfang falder sammen, for samfundsøkonomien har ikke andre funktioner end at gøre menneskene mere lykkelige og tilfredse.

Når man trods dette ikke er nået længere end til det, fru Pia Christmas-Møller i sit første indlæg kaldte »principiell enighed«, hvad hun så-

dan set kan have megen ret i at der er mellem alle i Folketinget om dette emne, så skyldes det jo, at der er tre hovedvarianter og så måske også nogle undervarianter. Der er Socialdemokratiets forslag, som vi drøfter i dag, der er Fremskridtspartiets lovforslag nr. L 254 af 12. april 1988, og der er regeringens lovforslag nr. L 52 og L 62. Og dér må man jo i hvert tilfælde sige om regeringen og Socialdemokratiet, at de er umanerlig stædige til at sige: Vores forslag er det realistiske og det rigtige, og derfor vil vi stå på det, som vi går ind for, og sådan skal det altså være.

Om alle tre parter gælder jo nok, at de om de to andre forslag mener, at de er dårligere end ingenting, så man til syvende og sidst vil sige, at det kan ikke bruges.

Derfor må man, som Folketinget nu engang er sammensat, sige: Forliger Eder, I skabhalse! Og Fremskridtspartiet var i de forcerede forhandlinger i maj måned sidste år ganske tæt på at opnå en løsning med regeringen. Men regeringen blev ved med at være så glad for sine egne forslag og ville ikke gå ind på for Fremskridtspartiet væsentlige synspunkter.

Vi opfordrede så ved debatten den 2. juni 1989 – og har gjort det adskillige gange siden og skal nu gøre det igen – til, at man genoptog forhandlingerne og tog sig den fornødne tid, men vi har jo ikke hørt en lyd fra regeringen, der bare har spildt tiden i de tre fjerdingår, der snart er gået siden sammenbruddet den 2. juni.

Det, der er den principielle enighed om, er det, som Fremskridtspartiet var ene om at sige i valgkampen 1973 og derefter op igennem 1970'erne og det meste af 1980'erne, nemlig at det drejer sig om, at man skal bistå folk med aktiv hjælp, de skal ud og gøre noget aktivt. For det er jo noget sludder, at der ikke er arbejde til alle. Der er mere end rigeligt arbejde til alle i et land, der er så forgældet og har så mange ting, der kan løses gennem øget produktion. Derfor håber jeg, at man kommer ind på Fremskridtsforslaget »Arbejde til alle« fra april 1988, og at det kan være en del af løsningen i forhandlinger med andre.

Men vi synes ikke som de to andre hovedvarianter, at det absolut er vores forslag, man skal have igennem. Vi har 15 mandater, og dem vil vi gerne have indflydelse for, og vi appellerer stadig til dem, der råder over 75 mandater, om at forhandle med os.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Der er ikke mere dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 17. januar 1990, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.18
